

ПРОБЛЕМИ С ПРИЛАГАНЕТО НА РЕГЛАМЕНТ (ЕО) №1907/2006 (REACH): СМЯНА НА ИЗКЛЮЧИТЕЛНИЯ ПРЕДСТАВИТЕЛ

Инж. Венелин Маринов
ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас

Доц. д-р Богдан Стоянов
Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас

Резюме

В страните от Европейския съюз се прилага Регламент (ЕО) 1907/2006 на Европейския парламент и Съвета [1], известен като REACH (Регистрация, Оценка, Разрешаване и Ограничаване на Химикали), приет в края на 2006 г. Въпреки че регламентът е обемист документ, някои от разделите му не са достатъчно подробно разработени, което създава правен вакуум при тълкуването му. Това затруднява както фирмите от ЕС, така и тези които се намират извън ЕС, но продават продукцията си на европейския пазар, възползвайки се от услугите на т.нар. изключителен представител (ИП). Настоящата статия разглежда проблемите, свързани с дейността на изключителния представител по смисъла на Регламента REACH и трудностите, които могат да възникнат, когато се налага смяната му.

Abstract

The Regulation (EC) 1907/2006 of the European parliament and the Council [1] known as REACH (Registration, Evaluation, Authorization and restriction of CHemicals), adopted at the end of 2006 is in force in the European union member states. Despite the huge size of the Regulation, some of its chapters are not developed in enough detail which creates legal vacuum in the interpretation. This is creating difficulties for the companies based in the EU and outside the EU, but selling their products on the market of the EU using the services of an Only Representative (OR). The present paper studies the problems related to the activities of the OR appointed as per the REACH Regulation and the difficulties that may arise when an OR change is necessary.

Ключови думи: REACH, химически вещества, смяна на изключителен представител

Key words: REACH, chemical substances, Only Representative change

1. Увод

Регламент (ЕО) 1907/2006 на Европейския парламент и Съвета [1], известен като REACH (Регистрация, Оценка, Разрешаване и Ограничаване на Химикали) беше приет в края на 2006 г. и влезе в сила през 2007 г. Прилагането му е трудна задача, тъй като той третира сложна материя, която преди това беше регламентирана в над 40 законодателни акта. Регламентът създава и нови функции на правните субекти, каквито преди това не съществуваша в законодателството, а именно т.нар. изключителен представител (ИП). Ролята на ИП е регламентирана в чл. 8, параграф 1: *„Физическо или юридическо лице, установено извън Общността, което произвежда вещество в самостоятелен вид, в препарати или в изделия, формулира препарат или произвежда изделие, което е внесено в Общността, може по взаимно съгласие да посочи физическо или юридическо лице, установено в Общността, да изпълнява, в качеството си на негов изключителен представител задълженията на вносителите съгласно настоящия дял.“* [2].

Задълженията и необходимите компетентности на ИП са регламентирани в параграф 2 на чл. 8. Те се припокриват със задълженията на вносителите съгласно регламента, а по отношение на компетентностите е записано *„достатъчен опит в практическото използване на веществата и информацията за тях“* [2]. Това е една много обща формулировка, а липсата на механизъм за оценката на този опит прави прилагането ѝ много трудно. Текстът на параграф 1 на чл. 8 определя отношенията между ИП и физическото или юридическо лице, установено извън Общността, което по-нататък ще наричаме принципал като частни търговски взаимоотношения, които са извън обхвата на Регламента REACH. Поради тази причина въпросът за смяната на ИП, когато това се налага, но липсва съгласие от негова страна, е много сложен, дори и в случаите, в които в договора между принципала и ИП има клауза, предвиждаща тази смяна.

Липсата на критерии и механизъм за оценка на компетентността на ИП е сериозен проблем, защото натоварва фирмите извън Общността с отговорността да изберат ИП на основата на собствени критерии. Задачата се усложнява допълнително поради липсата на достатъчно независими източници на информация за фирмите и физическите лица, предлагащи услуги, свързани с прилагането на Регламента REACH, включително услугата ИП. Липсва и пазарна цена за услугите на ИП. Информацията за цените е дълбоко пазена търговска тайна, поради което те варират в много широки граници. Всичко това поставя фирмите извън Общността в изключително неблагоприятно положение при избора на ИП. Когато тези фирми са малки и средни предприятия (МСП), това може да се окаже решаващо за прекратяване на бизнеса им в ЕС. Предстоящият краен срок за регистрация на веществата от най-ниската тонажна група през 2018 г. прави този въпрос изключително актуален, ако ЕС желае да

запази разнообразието от съществуващи доставчици на химични вещества, произведени извън ЕС.

2. Проблеми при избора и смяната на ИП

Трудностите, с които се сблъскват фирмите, базирани извън ЕС, при избора на ИП понякога водят до лош избор с негативни последици за бизнеса им в ЕС и рискове от неизпълнение изискванията на Регламентта REACH. Осъзнаването на такъв лош избор и съответните рискове отнема време, а прекратяването на сключен договор също не е лесна задача. Дори когато договорът между ИП и принципала е изтекъл, смяната на ИП не е възможна без неговото съгласие и съдействие.

2.1. Липса на критерии за оценка и обществено достъпна информация от независими източници за фирмите и лицата, предлагащи услуги на ИП

Единственото изискване, съдържащо се в параграф 2 на чл. 8 на Регламентта REACH, е изискването за достатъчен опит в практическото използване на веществата и информацията за тях [3]. Това изискване, обаче, не е свързано с критерии за оценка на този опит нито в регламента, нито в ръководствата за прилагането му. Изданията като например Chemical Watch [4] публикуват каталози на доставчици на услуги по прилагане на Регламентта REACH, но не проверяват компетентността им. Поради тази причина задачата за избор на ИП и доставчици на услуги е много трудна, особено за МСП, базирани извън ЕС.

2.2. Липса на регламентация съгласно Регламентта REACH на отношенията между ИП и принципала

Отношенията между ИП и принципала се считат за частни отношения, които се регламентират от други закони, например от Закона за задълженията и договорите или от Търговския закон. Поради тази причина Европейската агенция за химикали (ЕCHA) отказва да се намесва в тези взаимоотношения. На практика е възможно договорът между ИП и принципала да бъде сключен съгласно законодателството на страна извън ЕС, което наистина прави намесата на ЕCHA практически невъзможна. Целта на регламента чрез въвеждането на субекта на ИП е да осигури равнопоставеност в отговорностите на фирмите, които произвеждат или внасят химически вещества в ЕС и фирмите, произвеждащи химически вещества извън ЕС и внасящи ги в ЕС чрез вносител, които не са направили своя регистрация на тези вещества съгласно изискванията на Регламентта REACH, или са направили такава регистрация, но не желаят да я използват. В тези случаи отговорността за вноса на веществата се носи от ИП, а вносителите придобиват статут на потребители по веригата на доставки. Изискването ИП да бъде физическо или юридическо лице, установено

в Общността, има за цел да гарантира, че това лице ще бъде задължено да изпълнява изискванията на законодателството на ЕС и по-конкретно Регламентa REACH. Фирмите, базирани извън ЕС, обаче не могат да бъдат задължени да изпълняват изискванията на европейското законодателство, освен в случаите, когато продават продукцията си в страните от ЕС. Дори и в тези случаи отговорността за внесените химически вещества се носи от ИП. В случаи на нарушения, обаче, принципалът може да понесе огромни загуби поради задържане на внесени количества, неизпълнение на договори и др.

2.3. Смяната на ИП не е възможна без неговото съгласие и съдействие

Прехвърлянето на ролята на ИП се извършва в портала на Европейската агенция за химикали REACH-IT и може да бъде иницирано само от стария ИП. Условие за това е наличието на съгласие между стария ИП, принципала и новия ИП. Такова съгласие, обаче, не винаги е възможно. При наличието на спор между стария ИП и принципала е необходимо завеждането на дело в съда. Ако делото бъде спечелено от принципала и той отправя искане към ЕСНА, е възможно агенцията да иницира по служебен път прехвърлянето на ролята на ИП от стария на новия ИП.

Едно съдебно дело би могло да се проточи дълго, а това е свързано с големи рискове за фирмата, базирана извън ЕС:

- **Неизпълнение изискванията на Регламентa REACH.** Обикновено причина за смяната на ИП се явява незадоволителното изпълнение на задълженията му поради некомпетентност или други причини. Това създава рискове за принципала, тъй като неизпълнението изискванията на Регламентa REACH може да предизвика налагането на сериозни санкции, които да навредят на бизнеса на принципала и да доведат до огромни загуби. Принципалът е напълно зависим от коректното изпълнение на задълженията на своя ИП.
- **Отсъствие на комуникация с клиентите по веригата на доставки.** Изтичането на договора между ИП и принципала може да бъде повод ИП да престане да поддържа комуникацията с клиентите на принципала по веригата на доставки. Това означава липса на потвърждения на внасяните количества, както и сътресения при разпространението на информационни листи за безопасност (ИЛБ). Считаме, че ИП продължава да носи отговорност за количествата, внасяни от принципала, и за разпространението на ИЛБ, докато не предаде ролята на ИП на нов ИП. Тази отговорност е по европейското законодателство и не зависи от частните взаимоотношения между ИП и принципала. Това означава, че ИП, чийто договор с принципала е изтекъл, има интерес да прехвърли ролята на нов ИП. На практика това не винаги се получава, тъй като ИП не винаги осъзнава всички свои отговорности, описани в параграф 2 на чл. 8.

- **Отсъствие на комуникация с ЕСНА, REACH консорциумите и форумите за обмен на информация за вещества (SIEF).** Липсата на такава комуникация или например нередовното проверяване на пощенската кутия в REACH-IT, може да създаде рискове за принципала, защото ИП може да пропусне важни съобщения от ЕСНА или останалите организации, които да го поставят в несъответствие с изискванията на регламента - например, ако пропусне работно решение или искане за информация от ЕСНА, или промяна в класификацията на веществото, която изисква и актуализация на ИЛБ, сценарии на въздействие, мерки за управление на риска, работни условия и др.

3. Механизъм за смяна на ИП в REACH-IT

В ранните версии на REACH-IT смяната на ИП не беше възможна. Това бе неприемливо за бизнеса и породя реакция от страна на Организацията на изключителните представители [5] и други организации. В резултат на това, ЕСНА разшири функционалността на портала REACH-IT и в началото на 2010 г. предостави възможност за смяна на ИП [6]. За целта се използва функцията на смяна на юридическо лице. Процедурата е описана в две от ръководствата на ЕСНА [7], [8]. Изисква се доказателство, че трите страни: старият ИП, принципалът и новият ИП са постигнали съгласие за промяната. Процедурата трябва да бъде уницирана от стария ИП, което е сериозен проблем при отсъствието на съгласие за смяната между страните.

Ролята на новия ИП в процеса на смяната също е много важна, тъй като той поема голяма отговорност и трябва да разполага с информация за състоянието на регистрационните досиета и качеството на изпълнение изискванията на Регламента REACH от стария ИП. Критичен етап в процеса на прехвърляне ролята на ИП е достъпът до регистрационните досиета и прехвърлянето на правата за използване на информацията в общите части на регистрационните досиета в случаите на съвместно подаване. Това обикновено става чрез подписването на съглашение между стария ИП и новия ИП или прехвърлянето на правата на принципала, ако това не е било направено още при закупуването на писма за достъп до информацията.

В случаите, в които старият ИП не предоставя регистрационните досиета, генерирани от базата данни IUCLID, има възможност този достъп да бъде получен чрез REACH-IT. Това, обаче, е възможно едва след приключване на процедурата по смяна на ИП.

Изводи

1. Въпросите, свързани с изпълнението на ролята на ИП по смисъла на Регламента REACH, не са разработени задължително в регламента и ръководствата за прилагането му.

2. Липсата на подробно описание на правата и задълженията на ИП и фирмата, която той представлява, създава трудности при разрешаването на конфликти между тези две юридически лица и особено, когато се налага смяната на ИП.

3. Решаването на проблема за смяната на ИП изисква висок професионализъм и търпение от страна на новия ИП, както и активното участие на фирмата, базирана извън ЕС, която се явява принципал и желае да смени своя ИП.

Използвана литература:

1. Официален вестник L 396, 30.12.2006 г., стр. 1.
2. Официален вестник L 396, 30.12.2006 г., стр. 23.
3. Маринов Г., С. Бонева и др. (2014), Европейска икономическа интеграция, изд. „Онгъл“, Варна, 495 стр.
4. Инт. изд. Chemical Watch, <https://chemicalwatch.com/guide/viewer>
5. Only Representative Organization position paper, (2009) <http://www.onlyrepresentative.org/news/11-actual/27-oro-position-paper-2009>
6. ECHA news alert (2010), http://echa.europa.eu/view-article/-/journal_content/title/legal-entity-change-now-functional-policy-on-asset-sales-clarified
7. Практическо ръководство 8: Как да съобщаваме за промени в юридическото лице, (2010), Европейска агенция по химикали, стр. 15.
8. Ръководството на потребителя от индустрията за REACH- IT, част 17 - Промяна на юридическо лице, (2010), Европейска агенция по химикали, стр. 14.